

CHEMISCH WEEKBLAD

ORGAAN VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSE CHEMISCHE VERENIGING

06.091.5 (W. P. Jorissen)

Dr. W. P. Jorissen 60 jaar Doctor

21 oktober 1896 — 21 oktober 1956

Op 21 oktober a.s. zal het 60 jaar geleden zijn, dat ons erelid, *Willem Paulinus Jorissen*, aan de Universiteit van Amsterdam cum laude promoveerde op het onderwerp: „Langzame oxydatie van en zuurstofactivering door triaethylphosphien, propionaldehyd en benzaldehyd” en daarmee de waardigheid van Doctor in de Scheikunde verwierf.

Hoe weinigen is een dergelijk jubileum beschoren.

Naast zijn liefde voor de wetenschap, in werk en publikatie tot uiting gekomen, toonde hij zich een warm voorstander van het verenigingsleven. Hij was medeoprichter van de Nederlandse Chemische Vereniging en zette zijn schouders onder de omvangrijke taak van het redigeren van het Verenigingsorgaan en van een wetenschappelijk periodiek.

37 jaar was hij hoofdredacteur van het *Chemisch Weekblad* en 20 jaar verzorgde hij het *Recueil des travaux chimiques des Pays-Bas*.

Zijn vele en veelzijdige verdiensten werden reeds verschillende malen in dit blad naar voren gebracht *). Het mag overbodig worden geacht daarop hier terug te komen.

Wel is het hier de plaats om de jubilaris uit naam van het Algemeen Bestuur en van de redacties van het *Recueil* en het *Chemisch Weekblad* hulde te brengen en van harte met dit unieke jubileum te complimenteren en daarbij tevens de hoop uit te spreken, dat wij Dr. W. P. Jorissen nog vele jaren in ons midden zullen mogen hebben.

*) *Chemisch Weekblad* 18, 591-610 (1921); 30, 613-618 (1933); 36, 845-855 (1939); 37, 410-412 (1940) en 42, 277, 306 (1946).

Verslag van de 116e Algemene Vergadering van de Koninklijke Nederlandse Chemische Vereniging

gehouden te Eindhoven op 17, 18 en 19 juli 1956

Reeds in „t Silveren Seepaerd”, het punt van samenkomst op dinsdag 17 juli manifesteerde zich de invloed van de Brabantse gezelligheid en gemoedelijkheid, die ook de volgende dagen van deze zeer geslaagde zomervergadering met hun blijheid zouden blijven begeleiden.

Om 8 uur n.m. ving in het daarvoor wel bij uitstek geschikte gebouw van het Academisch Genootschap de door de Eindhovense Chemische Kring aangeboden ontvangstavond aan.

De voorzitter van de Regelingscommissie Dr. J. M. Stevels heette de aanwezigen welkom en opende de avond met een toespraak waarin hij eraan herinnerde dat enige jaren geleden de toenmalige voorzitter van de Regelingscommissie van de in 1954 in Arnhem gehouden zomervergadering vertelde hoe de commissie in het daaraan voorafgaande jaar in spanning had gezeten hoe het verloop van die met zoveel zorg voorbereide dagen, zou zijn.

Voor de Eindhovense commissie die op deze openingsavond reeds twee en een half jaar bestond, gold dit door de wel zeer lange periode van spanning in nog veel grotere mate.

Het besluit tot het houden van de vergadering in Eindhoven, zo deelde Dr. Stevels mede, werd nl. genomen tijdens een excursie naar Rotterdam ter gelegenheid van de vergadering van de K.N.C.V. in 1953 in den Haag. Het plan werd in het Parkhotel naar voren gebracht door de toenmalige voorzitter van de Eindhovense Chemische Kring, Dr. A. Claassen.

De grootste manifestatie van Neerland's energie sedert het einde van de oorlog, de E 55, was oorzaak dat Rotterdam de aangewezen plaats werd voor de 114de Algemene Vergadering. En zo werd dan de 116de vergadering in Eindhoven gehouden. Dr. Stevels merkte op dat de laatste te Eindhoven gehouden vergadering de 66ste was en sprak de hoop uit dat deze zo goed zou bevallen dat het niet tot de 166ste zal duren „voor U weer naar Eindhoven komt”.

Nadat de Voorzitter van de Koninklijke Nederlandse Chemische Vereniging, Prof. Dr. H. Gerding, Dr. Stevels had bedankt voor diens woorden van welkom, trad Cia van Voort op met haar poppentheater, waarmede zij de aanwezigen boeide en onder de bekoring bracht van de gemoedelijke en ongecompliceerde wijze, waarop in het „Zuiden” in sprookjes met „Heiligen” wordt omgesprongen.

Daarna sloeg het dansorkest van Tony Gramser tot diep in de nacht velen in zijn ban, slechts onderbroken door een ogenblik rust in de zijzaal of een koele dronk aan de bar.

Op 18 juli werd om 9 uur de Huishoudelijke Algemene Vergadering gehouden waarvan het verslag in Chem. Weekblad 52, 713 (1956) is afgedrukt.

Na afloop daarvan hield Dr. R. van der Veen zijn boeiende voordracht over „Fotosynthese”, welke eerlang in het Chemisch Weekblad zal verschijnen.

De ochtend-excursie voor dames richtte zich naar het Laboratorium van de N.V. Philips' Gloeilampenfabrieken, waar een uiteenzetting werd gegeven over de invloed van licht en lichtsterkte op werkprestaties en verkoop, gevolgd door een demonstratie. Deze excursie is, te oordelen naar de verhalen welke wij van enthousiaste deelnemers hoorden, zeer in de smaak gevallen.

Om half twaalf vond in het van Abbe museum de officiële ontvangst door het Gemeentebestuur van Eindhoven plaats.

De loco-burgemeester Drs. F. J. M. Gijzels sprak de deelnemers daar als volgt toe.

Dames en Heren,

Het is mij een voorrecht en een genoegen tevens, om U, namens het Gemeentebestuur welkom te mogen heten in Eindhoven.

De Burgemeester, Erevoorzitter van Uw erecomité, door uitstedigheid hiertoe verhinderd, betreurde het, U niet in persoon te kunnen toespreken. Hij heeft mij evenwel verzocht U, namens hem, zijn beste wensen voor het welslagen van Uw bijeenkomst over te brengen, van welke taak ik mij gaarne kwijt.

Uit de aard der zaak is het telkens weer een vol-doening voor het Gemeentebestuur te mogen constateren, dat een vereniging voor haar jaarvergadering of een congres haar keuze op Eindhoven heeft laten vallen. Eindhoven dat, wij zijn ons ervan bewust, aan materiële accommodatie nog niet alles kan bieden wat verschillende andere grote steden in ons land wel kunnen geven. Eindhoven echter, dat anderzijds, en daar zijn wij evenzeer van overtuigd, aan economische en culturele waarden aan sfeer en klimaat toch uitzonderlijke kwaliteiten in zich bergt.

Zonder chăuvenistisch te willen schijnen, is naar mijn gevoelen de keuze van het bestuur van Uw vereniging ditmaal wel bijzonder gelukkig geweest.

Zoals ik namelijk bij U bekend mag veronderstellen, vierden wij in Eindhoven enkele weken geleden de geboorte van de tweede Technische Hogeschool in Nederland.

Het nagenoeg samentreffen van dit nieuwe hoogtepunt in de ontwikkeling van onze Gemeente met de jaarvergadering van Uw vereniging binnen haar grenzen, schept voor U de, naar ik meen, wel bijzonder interessante mogelijkheid – voor zover U hiertoe nog niet in de gelegenheid zoudt zijn geweest – kennis te maken met de sfeer en het klimaat waarin deze Gemeente tot ontwikkeling is gekomen en waarin, naar wij hopen, ook de nieuwe Hogeschool zal gedijen.

Ter completering van de indruk die U deze dagen van de stad Eindhoven en het werken en streven van

haar inwoners zult opdoen, moge ik even stilstaan bij de groei van de thans in omvang en industriële betekenis grootste Gemeente van Zuid-Nederland.

Tot een méér dan regionale betekenis gekomen door samenvoeging in 1920 van het oude stadje Eindhoven met enkele omliggende dorpen, steeg de bevolking van de Gemeente in de loop van enkele decennia van 45 000 tot ruim 155 000 inwoners.

Van de ca. 60 000 inwoners werkzaam in beroep of bedrijf, vinden ruim 35 000 ofwel 58 % een bestaan in de industrie, waartegenover een landelijk cijfer staat van 37 %.

Hieruit spreekt derhalve duidelijk de hoge vlucht die de industrie in Eindhoven heeft genomen, zowel door uitbreiding van vanouds bestaande, als door vestiging van nieuwe bedrijven.

De grootste stoot tot deze ontwikkeling is ongetwijfeld gekomen van de N.V. Philips, hetgeen evenwel allerm minst zou betekenen, dat ook niet een aantal andere industrieën, waarvan o.a. genoemd mogen worden de textiel- en sigarenindustrie, de hout- en leerindustrie, de automobiël- en metaalindustrie en verschillende andere meer, een belangrijke bijdrage tot de bijzonder sterke industriële bedrijvigheid en daarmee samenhangende uitzonderlijke ontwikkeling van deze stad in welhaast elk opzicht hebben geleverd. In Neerland's export levert Eindhoven belangrijk meer dan zijn evenredig aandeel.

Naar mijn mening is dit slechts mogelijk geweest, dank zij een steeds volgehouden zoeken naar immer weer nieuwe mogelijkheden, waarmee ik doel op de hoog opgevoerde activiteiten op het terrein van de industriële research, waarbij ook de chemie een zeer belangrijke rol speelt en welk terrein velen van U derhalve niet vreemd is.

Het behoeft geen nader betoog, dat als basis voor praktisch wetenschappelijke arbeid in de industrie zowel als in de overige sectoren van het maatschappelijk leven, een gedegen theoretische vooropleiding een eerste vereiste is.

Het verheugt het Gemeentebestuur daarom bijzonder dat de keuze van vestigingsplaats der 2e Technische Hogeschool op Eindhoven is bepaald.

Degenen, die hedenmiddag deelnemen aan de excursie door de stad zullen daarbij tevens het nu nog braakliggende terrein, waarop in de nabije toekomst de gebouwen van de Hogeschool zullen verrijzen, kunnen bezichtigen. Over 'n maand zal de stilte daar verdwenen zijn en zullen nijvere werkers bezig zijn aan de opbouw der eerste gebouwen, welke in September 1957 klaar moeten zijn om de dan komende studenten op te vangen. Eindhoven hoopt dat Uw vereniging de ontwikkeling van deze nieuwe technische hogeschool en in het bijzonder de daaraan verbonden afdeling Chemie met belangstelling zal volgen en waar mogelijk zal steunen.

Ik móge U nochtans verzoeken, niet alleen aan dit aspect van de Gemeente – hoe belangrijk ook – Uw aandacht te besteden.

De stormachtige groei van de stad – zoals gezegd voornamelijk tengevolge van de sterke en snelle industriële ontwikkeling – plaatsten en plaatsen nog steeds het Gemeentebestuur voor schier onoplosbare problemen, op bijv. het gebied van de woningbouw, de stadssanering, het verkeer, de recreatie enz.

Hoe voor deze problemen naar een oplossing wordt gezocht, en ten dele is gevonden, moge U vanmiddag eveneens blijken.

Ik hoop dat U geïnspireerd zult worden door het idealisme en geloof in de toekomst, waarmee hier in Eindhoven de moeilijkheden worden tegemoetgetreden, om daardoor gesterkt aanstonds Uw normale werkzaamheden te hervatten. Indien ik wel ben ingelicht is de deelneming aan Uw jaarvergadering bijzonder groot, hetgeen de Eindhovense Chemische Kring zeer tot voldoening zal strekken.

Moge ik eveneens mijn voldoening daarover uiten en tenslotte de wens uitspreken, dat Uw bezoek aan Eindhoven, zowel voor wat betreft het technische gedeelte van Uw jaarvergadering, als voor wat betreft de daaraan verbonden excursies en bijeenkomsten en Uw verblijf hier ter stede, voor U allen een waar genoegen moge zijn.

De Voorzitter van de Koninklijke Nederlandsche Chemische Vereniging, Prof. Dr. H. Gerding, antwoordde daarop ongeveer:

Mijnheer de loco-burgemeester, mijne Heren wethouders,

Namens de Koninklijke Nederlandse Chemische Vereniging dank ik U, mijnheer de loco-burgemeester, zeer voor Uw vriendelijke woorden en Uw hartelijke ontvangst. Wij zijn het Gemeentebestuur van Eindhoven daarvoor zeer erkentelijk.

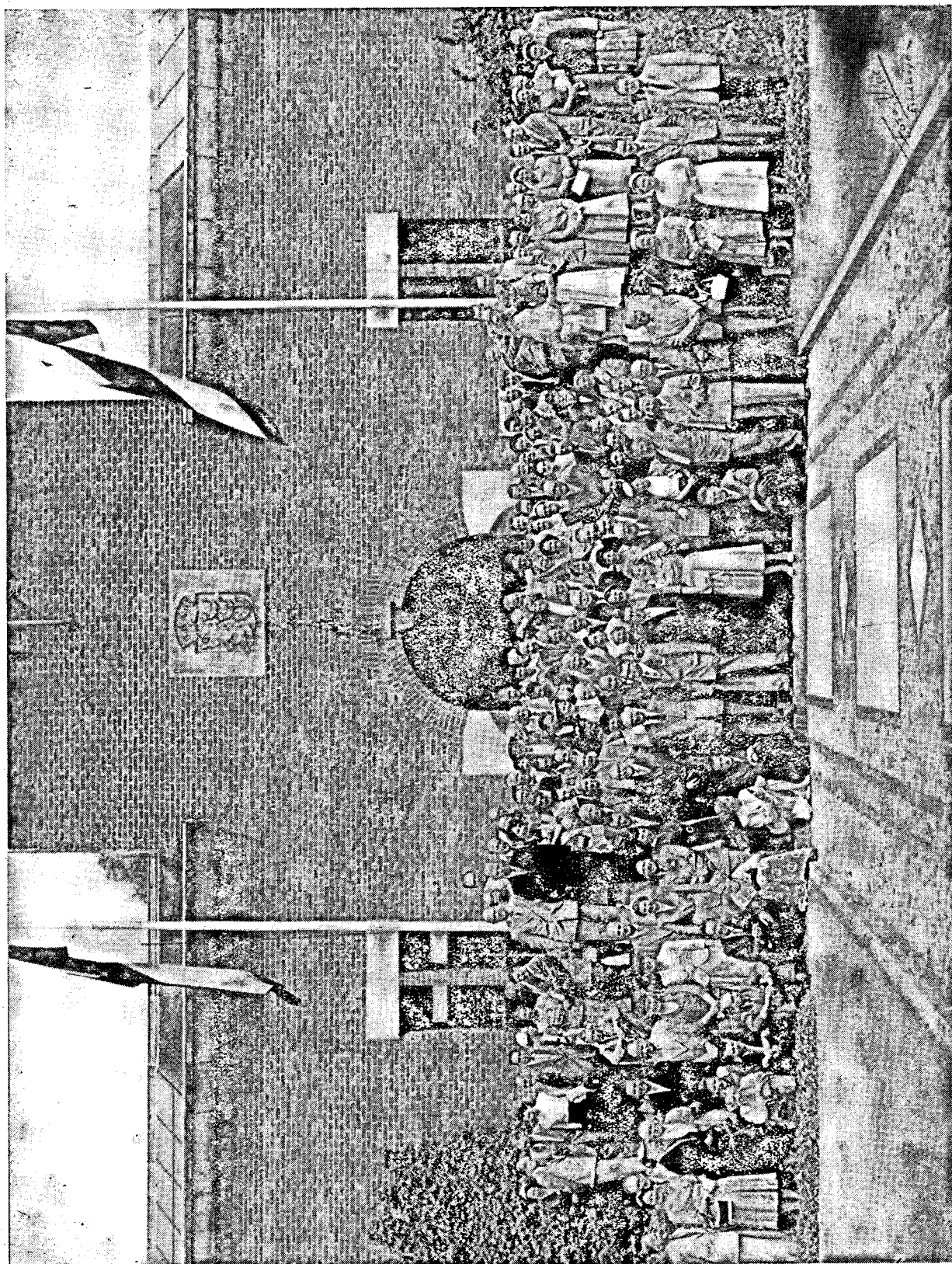
Hoewel het door de vele Chemische Kringen, welke onze Vereniging telt lang geleden is dat wij in Eindhoven vergaderden, herinner ik mij nog zeer goed hoe reeds in 1930 de stad Eindhoven en haar industrie, in het bijzonder de N.V. Philips, grote indruk op de deelnemers hadden gemaakt. Reeds vroeg heeft de N.V. Philips de betekenis van het zuiver wetenschappelijke onderzoek onderkend en de wijze waarop hieraan aandacht wordt besteed is een lichtend voorbeeld voor velen.

In zekere zin is er een parallel te trekken tussen Rotterdam, waar wij voor onze vorige Zomervergadering bijeenkwamen, en Eindhoven. Rotterdam is a.h.w. het symbool van de wederopbouw, van het onrecht ons land aangedaan, doch ook van herrijzenis. Eindhoven zie ik als het symbool van de industrialisatie, door de geweldige uitbreiding daarvan, terwijl toch vaak de omstandigheden zo geheel anders liggen dan voor de oorlog. Haar industrieën hebben Eindhoven een wereldnaam gegeven. Thans is Uw stad een voorbeeld voor het samengaan van technisch- en zuiver wetenschappelijk onderzoek. Toch heeft U zich hier voor een eenzijdig gerichte ontwikkeling weten de behoeden en allereigen wordt bespeurd, dat het Gemeentebestuur van Eindhoven ook een open oog heeft voor culturele belangen. Namens de Koninklijke Nederlandse Chemische Vereniging wens ik U geluk met de vestiging van de Technische Hogeschool in Eindhoven en met de wijze waarop in Uw stad de wederopbouw, waaraan een grootse conceptie ten grondslag ligt, is aangepakt.

Tenslotte, mijnheer de loco-burgemeester, geef ik U de verzekering, dat wij met veel genoegen in Uw stad verblijven en wens ik Uw belangrijke en sterk uitbreidende gemeente veel voorspoed toe.

De middag was na een door de N.V. Philips' Gloeilampenfabrieken aangeboden voortreffelijke Brabantse koffietafel, gewijd aan excursies.

Een groep bezichtigde de N.V. Mignot & de Block, waar de deelnemers een beeld werd gegeven van alles wat er bij een groot en modern sigaren- en sigarettensbedrijf komt kijken en de onvermoeide leiding de lange

Deelnemers aan de 116de algemene vergadering voor het van Abbe Museum.

Zuid-Nederlands Foto-reportagebedrijf
"Visie", Eindhoven.

en interessante tocht door het bedrijf bovendien nog bekroonde met een pakket geselecteerde „rokertjes”.

Een tweede groep maakte een door de Gemeente Eindhoven aangeboden wederopbouwrit, die een indrukwekkend beeld gaf van de bedrijvigheid op dit gebied.

Een volgende groep kwam onder de indruk van de omvang en de veelzijdigheid van de N.V. Philips' Gloeilampenfabrieken, waarvan de deelnemers aan deze excursie door een zeer interessante rondgang door het bedrijf en een demonstratie van akoestische effecten en geluidsverbetering een onvergetelijke indruk kregen.

De leden van de vierde groep bezochten de katoenfabrieken van de N.V. P. F. van Vlissingen & Co.

Het gezelschap werd daar welkom geheten door de heer J. Fentener van Vlissingen, die een overzicht gaf van de ontwikkeling van de katoendrukkerijen in Nederland; het bedrijf van de N.V. P. F. van Vlissingen is nog het enige in zijn soort dat thans hier te lande bestaat.

Ir. J. Lotichius hield daarna een inleiding over de gebruikte kleurstoffen en de toegepaste technieken om de kleurstoffen op het doek aan te brengen. Daarna volgde een bezoek aan de fabriek, waarbij de bezoekers in kleine groepen verdeeld onder deskundige leiding in drie uur tijds een duidelijk beeld werd gegeven van de verschillende procédés.

Na afloop werd de bezoekers een thee aangeboden, waarbij aan de dames ieder een lap stof in de dessins van voorjaar 1957 werd overhandigd en de heren ieder een tafelkleedje mochten ontvangen.

De heer J. Fentener van Vlissingen temidden van zijn gasten.

Prof. Dr. J. Th. G. Overbeek dankte de heer van Vlissingen voor de zeer op prijs gestelde ontvangst en tevens voor de genereuze wijze waarop hij ook overigens de jaarvergadering van de Koninklijke Nederlandse Chemische Vereniging had gesteund.

Na een geanimeerde borrel in „t Silveren Seepaerd” ving om 8 uur n.m. het officiële diner aan.

Prof. Dr. H. Gerding heette alle aanwezigen en in het bijzonder de officiële gasten van harte welkom en stelde de traditionele dronk in op H.M. de Koningin en de leden van het Koninklijke Huis, waarna uit volle borst ons volkslied werd gezongen.

Door de lange rij van sprekers kreeg de volijverige fotograaf maar weinig gelegenheid een moment van aandachtige culinaire concentratie op de plaat vast te leggen.

Zuid-Nederlands Foto-reportagebedrijf „Visie”, Eindhoven.

De Voorzitter stelde een heildronk in op H.M. de Koningin en de leden van het Koninklijke Huis.

De loco-burgemeester van Eindhoven, Drs. F. J. M. Gijzels bekende in zijn toespraak, dat hij wel vrij ver van de chemie afstaat, doch zich meende te herinneren, dat het tot stand brengen van bepaalde bindingen toch wel als een van de belangrijkste doelstellingen van deze wetenschap mag worden gezien.

Een stadsbestuurder heeft in zekere zin een soortge-

Zuid-Nederlands Foto-reportagebedrijf „Visie”, Eindhoven.

Aan het officiële diner. Ook dit onderdeel van het programma heeft de volle aandacht van de onvolprezen secretaris van de Regelingscommissie, Drs. G. W. van Oosterhout.

lijke taak, daar hij evenals de chemicus tracht iets anders dat beter bruikbaar is te voorschijn te brengen. Spreker hoopte dat de aanwezigen zullen hebben kunnen constateren, dat Eindhoven er in geslaagd is vele nieuwe bindingen tot stand te brengen en „stillekes aan” een gemeenschap is geworden waar het goed is te leven, waarna de spreker een toast instelde op het welzijn van de Koninklijke Nederlandse Chemische Vereniging.

Dr. Ing. G. Heyndrickz, afgevaardigde van de Vlaamse Chemische Vereniging en Dr. R. Leclercq, afgevaardigde van de Société Chimique de Belgique spraken hun waardering uit voor de uitnodiging en hun vreugde, dat zij deze dag konden medemaken, waarvan zij de gezelligheid en „ambiance” roemden.

Prof. Dr. J. Th. G. Overbeek, ondervoorzitter van de Koninklijke Nederlandse Chemische Vereniging bedankte in een geestige speech de Regelingscommissie.

Zuid-Nederlands Foto-reportagebedrijf „Visie”, Eindhoven.

De loco-burgemeester van Eindhoven, Drs. F. J. M. Gijzels, aan het woord.

Zuid-Nederlands Foto-reportagebedrijf „Visie”, Eindhoven.

Prof. Dr. J. Th. G. Overbeek huldigt en dankt de Regelingscommissie.

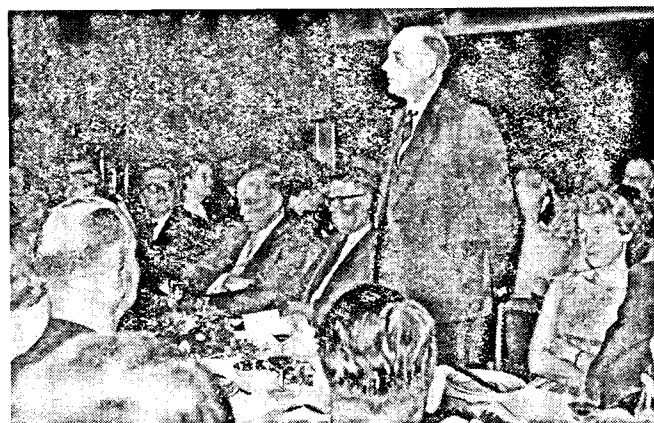
De volgende spreker, Dr. F. R. Schepman, voorzitter van de Chemische Kring Eindhoven, sloot zich bij de woorden van de vorige spreker aan en merkte op, dat een tijdlang de vrees had bestaan dat de Chemische Kring Eindhoven ten gevolge van een of andere E 56, U 57 of iets dergelijks een permanente regelingscommissie zou krijgen.

Dr. J. M. Stevels, voorzitter van de Regelingscommissie, dankte Prof. Overbeek en Dr. Schepman voor hun vriendelijke woorden doch endosseerde de lof die aan de Regelingscommissie werd toegezwaaid aan de leden van de commissie, waarbij werd aangestipt, dat Mej. M. Bakker, Mej. A. C. Mast en Drs. G. W. van Oosterhout het administratieve deel verzorgden, Dr. F. C. Romeyn het diner en Drs. H. J. Veenendaal de excursies en het vervoer regelden. Ook dankte de spreker Mej. B. M. Haringsma voor de vele goede raadgevingen welke de commissie van haar mocht ontvangen.

Als tastbare bewijzen van waardering voor het door de dames verzette werk, overhandigde spreker aan Mejuffrouw Bakker een flesje parfum, aan Mejuffrouw

Mast een beeldje van Leerdam glas en aan Mejuffrouw Haringsma een tegel met het wapen van Eindhoven. Het behoeft geen betoog, dat deze sympathieke geste een daverend applaus oogstte.

Dr. W. F. Hesselink, het oudste aanwezige lid bracht daarna een dronk uit op de dames, die er door

Zuid-Nederlands Foto-reportagebedrijf „Visie”, Eindhoven.

Dr. F. R. Schepman, voorzitter van de Chemische Kring Eindhoven, vindt een aandachtig gehoor.

Zuid-Nederlands Foto-reportagebedrijf „Visie”, Eindhoven.

Dr. J. M. Stevels, voorzitter van de Regelingscommissie, dankt de leden en adviseuse voor hun aandeel in het wel-slagen van de 116de Algemene Vergadering van de K.N.C.V.

Zuid-Nederlands Foto-reportagebedrijf „Visie”, Eindhoven.

Dr. W. F. Hesselink brengt hulde aan de dames.

hun aanwezigheid in zulk een belangrijke mate toe hebben bijgedragen om deze vergadering tot een zo geslaagd feest te maken.

Kort nadat de voorzitter deze indrukwekkende rij van sprekers had bedankt, stak het orkest van *Tony Gramser* van wal en verlokte velen tot diep in de nacht tot evoluties op de dansvloer.

De ochtend van de 19e juli was bestemd voor de goedbezochte sectievergaderingen, terwijl ook enige ochtendexcursies op het programma stonden. De dames bezochten de Weverij de Ploeg, waarbij de tocht er heen door een mooi stuk Brabants natuurschoon leidde. Een groep deelnemers bezocht het zeer oude en pittoreske Thorn, terwijl een derde groep in het Demonstratie-Laboratorium van de N.V. Philips' Gloeilampenfabrieken een leerzame ochtend doorbracht.

De middag was gewijd aan excursies naar de N.V. van Doorne's Automobielfabrieken en de N.V. Philips' Gloeilampenfabrieken. De deelnemers aan deze excursies werd door genoemde bedrijven een voortreffelijke lunch aangeboden.

Op ieder der deelnemers maakten deze machtige bedrijven een diepe indruk en hoewel ter plaatse reeds

dank aan de bedrijven en de onvermoeibare rondleiders werd gebracht, past ook hier een woord van grote erkentelijkheid aan alle directies en rondleiders voor hetgeen zij de deelnemers aan de verschillende excursies hebben geboden.

Als bijzonder feit moge nog worden vermeld, dat de heer *Van Ekelen*, die de rondgang door de D.A.F. op overzichtelijke wijze leidde en de deelnemers de gelegenheid bood de uitzonderlijke prestaties van de voor het Nederlandse leger gebouwde artillerietrekker te ervaren, aan de lunch mededeelde, dat Dr. *H. J. van Doorne*, President directeur van de van Doorne's Automobielfabrieken N.V., zich liet excuseren in verband met de jaardag van zijn broeder en medewerker, de heer *W. A. V. van Doorne*, welke onthulling uiteraard een spontaan verzoek tot gevolg had om de welgemeende gelukwensen van alle aanwezigen aan de jubilaris te willen overbrengen.

En daarmee kwam dan weer het einde van enige geheel bezette en interessante dagen, waarop ook de alom aanwezige leden van de Regelingscommissie, bevrijd van vele zorgen, met grote voldoening zullen terugzien.

Enige opmerkingen naar aanleiding van het artikel in het Chemisch Weekblad 52, 335 (1956)

„Het opsporen van fenolaldehyde harsen in schilderijen”.

door W. F. Bon

678.632 : 543 : 75

De conclusie waartoe schrijver in bovengenoemd artikel komt lijkt mij zeer aanvechtbaar. In de eerste plaats is het toch niet wetenschappelijk verantwoord om uit een positieve fenolhars-reactie van een monsterje van enkele milligrammen verf te besluiten, dat het hele schilderij fenolhars zou bevatten en dus van recente oorsprong zou zijn.

In de tweede plaats werd tot de aanwezigheid van fenolhars geconcludeerd in 1.5 milligram materiaal, alleen afgaande op slechts één enkel proefje waarvan één infrarood spectraalopname werd gemaakt. Dit lijkt mij onvoldoende zekerheid te bieden.

In de derde plaats geeft schrijver geen motivering waarom het bij de rest van het monster „A” nog aanwezige gekleurde materiaal niet tot de oppervlaktelaag zou hebben behoord en is het mij niet duidelijk waarom deze oppervlaktelaag blijkbaar *niet* is opgelost, zodat hij mechanisch moest worden verwijderd.

Hierbij vraag ik mij af of het technisch mogelijk is om „onder een loupe” 1.5 milligram van een stofmengsel mechanisch volkomen *quantitatief* te splitsen in zijn componenten.

Naschrift:

De opmerkingen van de heer *Bon* zijn in drie duidelijk onderscheiden punten te splitsen.

1. Het besluit van mijn artikel zou niet verantwoord zijn omdat in de eerste plaats de monsters slechts enkele mg groot waren.

Antwoord. De grootte van een monster heeft volgens mij geen belang als men er maar mee kan doen wat ermee gedaan moet worden en als het monster maar representatief is voor het

geheel waaruit het werd genomen. In het hier beschouwde geval komt het er op neer het monster te nemen op een originele plaats, vrij van restauratie. Dit was het geval.

2. De „zekerheid, geboden door een I.R. opname met 1.5 mg materiaal zou onvoldoende” zijn.

Antwoord. I.R. opnamen volgens de beschreven techniek worden steeds met 1 à 2.5 mg materiaal opgenomen. Verder kan ik enkel verwijzen naar de geciteerde literatuur. Ik raad de heer *Bon* aan een kort gesprek te hebben met een specialist indien dat mogelijk is, over de waarde van de I.R.-spectrometrie, en tevens om de oorzaak op te sporen waarom deze techniek in de laatste tijd zoveel gebruikt wordt.

3. Geen „motivering” in verband met het „gekleurde materiaal van monster A”. Is een „volkomen quantitative splitsing van 1.5 mg stofmengsel mechanisch mogelijk”?

Antwoord. Mijn gepubliceerde tekst luidt:

Bij de rest van het monster A, afkomstig van de donkere plaats uit het Nizza L.A., was nog gekleurd materiaal aanwezig dat kennelijk niet tot de oppervlaktelaag behoorde. Dit konden we op mechanische wijze verwijderen onder een loupe.

De aanwezigheid van gekleurd materiaal is een experimentele vaststelling die als dusdanig wordt opgegeven. De onderlagen van het schilderij op de plaats waar het monster A werd genomen zijn bruin en het „gekleurde materiaal” was ook bruin van kleur. De oppervlaktelaag was lichtgrijs van tint. Een bruine kleurstof die in dergelijke gevallen veel gebruikt wordt en die niet oplost in alkali is bijv. oker (een vorm van ijzeroxide).

Over een „volkomen quantitative splitsing van een stofmengsel wordt in mijn tekst niets gezegd. Het was heel gemakkelijk deze scheiding uit te voeren, omdat het een scheiding was van twee lagen en niet van een mengsel. Al gebeurde deze scheiding niet „volkomen quantitatief”, het uiteindelijke resultaat blijft hetzelfde.

M. Verzele.

655.13(06)

Grafische techniek

De mededelingenbladen van het Instituut voor Grafische Techniek

Vrijwel ieder, die werkzaam is in de grafische industrie of die hierin zijdelings geïnteresseerd is, kent het Instituut voor Grafische Techniek en zijn maandblad het „I.G.T.-Nieuws”.

Wat echter, ondanks de vele malen dat er de aandacht op werd gevestigd, niet genoegzaam bekend schijnt te zijn, is dat het Instituut op ongeregeld terugkerende tijdstippen zogenaamde mededelingenbladen verspreidt. Deze bladen, welke de omvang hebben van twee of vier pagina's A-4, zijn gratis verkrijgbaar. In zo'n mededelingenblad wordt slechts één onderwerp behandeld, namelijk de werkwijze van een instrument en wat men met dit instrument kan onderzoeken of meten, dan wel een werkmethode waarmee men betere grafische produkten en van economisch standpunt beschouwd, betere resultaten kan bereiken.

Het is thans vier jaren geleden dat het I.G.T. met dit soort voorlichting een aanvang maakte. In de loop dezer jaren heeft het de volgende mededelingenbladen kunnen samenstellen:

- W 1 — Luchtvochtigheid en papiervochtigheid (juli '56)
- W 2 — Greinschema's (sept '52)
- W 3 — Verkleuring van imitatiegoudfoelies (febr. '56)
- W 4 — Het zuiveren van oplossingen (sept. '53)
- W 5 — Contrôle bij het etsen van zink (sept. '53)
- W 6 — Contrôle bij het etsen van koper (maart '56)
- W 7 — Het meten van zwartingen (momenteel in herdruk)
- W 8 — Greinen (juni '55)
- W 9 — Het meten van grensvlakspanningen (april '56)
- W 10 — Het meten van de pH van offsetvochtwater (nov. '55)
- W 11 — Het klimaat in drukkerijen en binderijen (juli '56)
- W 12 — Leggers voor hoogdrukpersen (mei '56)
- A 1 — I.G.T.-droogtijdbepalingstoestel (juni '52)
- A 2 — I.G.T.-bedrukbaarheidstoestel (juni '54)
- A 3 — I.G.T.-meetkalibers (aug. '52)
- A 4 — I.G.T.-slipmeter (febr. '55)
- A 5 — I.G.T.-penetratievolumeter (april '55).
- A 6 — I.G.T.-inktpipet (oct. '54)
- A 7 — I.G.T.-veeraanzetstuk (april '55)
- A 8 — I.G.T.-cilinder-O-meter (juni '55).

Het Instituut hoopt de reeks gestadig voort te zetten.

Het nut van de mededelingenbladen is, dat men ze rechtsreeks aan de man aan de pers, of de chemigraaf, de fotograaf, de binder, in handen kan geven. Deze behoeven dan niet langer in boeken of tijdschriften te zoeken om ten aanzien van de een of andere moeilijkheid te worden ingelicht. De handleiding welke zijn deugdelijkheid heeft bewezen, dient in een laatje of in een kast onmiddellijk binnen zijn bereik te liggen. Zo nodig kan de inhoud daarvan aan de hand van de aan het slot van elk mededelingenblad opgenomen literatuuropgaven, worden aangevuld.

Er zijn bedrijven waarin men de mededelingenbladen zuinig bewaart. Men bergt ze zorgvuldig in een mapje op om ze „in voorkomende gevallen te kunnen laten raadplegen”. Hoewel dit een zeer toe te juichen maatregel is, is het niet de bedoeling er op een dergelijke wijze een boekwerk van te maken. Het Instituut is nl. gaarne bereid om deze bedrijven van enige exemplaren méér te voorzien, zodat een ieder die bij een bepaald onderdeel van het werk betrokken is een exemplaar onder zijn bereik kan hebben. Aan de directeurs, die hiervoor belangstelling hebben, wordt aangeraden alsnog de nodige exemplaren aan te vragen. Het Instituut zou gaarne zien dat de bladen volledig hun bestemming bereiken.

Het belang dat het hierbij heeft is, dat het niet bezig wordt gehouden met vragen welke beantwoording in de mededelingenbladen is te vinden. Over het belang dat de bedrijven in de raadpleging dezer bladen vinden, behoeft niet te worden gediscussieerd. Het nut ervan is in de praktijk meermalen naar voren gekomen.

Van ingewikkelde formules of van moeilijk te begrijpen lectuur is geen sprake. De handelingen, welke moeten worden verricht om het werk op de eenvoudigste manier te doen slagen, worden er stap voor stap in uiteengezet. Feiten en details waaraan bijzondere aandacht moet worden besteed zijn op overzichtelijke wijze vermeld.

Het Instituut pleegt zijn mededelingenbladen geregeld te herzien. Ten einde te kunnen nagaan of men met de laatste uitgave heeft te doen, wordt in de kop van elk mededelingenblad het tijdstip van verschijnen vermeld. Aan de hand daarvan is het tenslotte voor ieder mogelijk om na te gaan of men in het bezit van de laatste uitgave is.

Boekbesprekingen

678.5/7(083.74)

ASTM Standards on Plastics. Sponsored by ASTM Committee D-20 on Plastics. Specifications, Methods of Testing, Nomenclature, Definitions. October 1955. Published by the American Society for Testing Materials, 1916 Race Str., Philadelphia 3, Pa. Prijs \$ 5,75, 786 blz., vele fig., zeer vele tabellen (alle ongenummerd), 22½ × 15 cm.

De kunststoffenindustrie bestrijkt een nog jonge tak van wetenschap en techniek, welke misschien wel door haar jeugd, met zulke rasse schreden vooruitgaat, dat men zich kan afvragen, waar dit op de lange duur heen moet. Het lijkt geen twijfel, dat zulk een industrie behoefte zal hebben aan een verantwoorde normalisatie, niet alleen van de onderzoekingsmethodes, doch tevens ook van de specificaties, nomenclatuur en dergelijke gegevens, welke men van de verschillende producten zal moeten vastleggen.

Het is de verdienste van de ASTM geweest, in deze leemte te hebben willen voorzien, hoewel zulk een ondernemen door de steeds nog mogelijk zijnde kwaliteitsverbeteringen naar recents mening een gewaagde zaak kan worden genoemd, maar hier geldt tevens, dat een zeer goede vlag de lading dekt. Immers, van de ASTM is bekend, dat deze instantie niet over één nacht ijs gaat en dat zij haar „standards” terdege voorbereidt en niet op losse gronden uitgeeft.

Het is onder deze overwegingen, dat recencent door het voor hem liggende boek heeft gebladerd, want dit boek terdege bestuderen is een taak, welke jaren zal vergen, zó veel heeft men hierin bijeen gebracht.

Het bevat een kleine 150 standards, waarvan ongeveer de helft niet met de T van „tentative” is aangegeven. Deze standards bevatten ca een dertigtal specificaties van thermoplastische en thermohardende kunststoffen van zeer uiteenlopende aard, een dertigtal methodes ter beproeving van mechanische eigenschappen en verder be-

proevingsmethodes van thermische, optische en chemische eigenschappen, welke laatste meestal op resistenties tegen bepaalde reagentia berusten, versnelde verweringsproeven vermelden en verder enige analysemethodes geven. Deze laatste hebben, zoals begrijpelijk in deze materie, hier en daar wel een betrekkelijk vage doelstelling.

Ongeacht de bezwaren, welke ongetwijfeld tegen enige dezer voorschriften door andere normalisatiecommissies kunnen worden ingebracht, is hier door de uitgevers een belangrijk werk verricht, waarvan de verschillende, in kunststoffen betrokken, instanties een nuttig gebruik kunnen maken.

De uitvoering is op dezelfde goede leest geschoeid als alle andere ASTM uitgaven; de figuren zijn duidelijk getekend, wat, waar de apparatuur zulk een belangrijk onderdeel van de inhoud vormt, wel nodig is en de gehele tekst is zodanig met tabellen doorzeefd, dat men zich soms afvraagt waar de uitgevers al dit feitenmateriaal vandaan hebben gehaald.

De prijs is, voor hetgeen hier is bijeengebracht zeker laag te noemen; het boek worde met warmte aan alle belanghebbenden aanbevolen.

H. A. W. Scheuer.

* * *

621.775.7 : 621.762

F. V. Lenel, Powder Metallurgy — Now (New Techniques, Improved Properties, Wider Use). H. W. Gillett memorial lecture 1955. Presented before the fifty-eight annual meeting of the American Society for Testing Materials, ASTM, Philadelphia-3, Pa., 1956, 15 × 24 cm, 34 pp., \$ 1.50.

Dr. Lenel is sinds 1947 werkzaam in het veld van poedermetallurgie, een van de redenen, waarom hem werd verzocht een herdenkingsrede te houden ter ere van Dr. Gillett, de overleden redacteur directeur van „Metals and Alloys”.

De bereiding en verbetering van de produkten met hun eigenschappen zijn duidelijk vermeld. Zuiver ijzer kan bijvoorbeeld na poederen en mengen met 7 tot 25 percent koper en 1 à 2 % grafiet bij 1100 tot 1150 °C gesinterd worden. Helaas is het bekende gesinterde produkt Widia (= wie Diamant) niet genoemd. Een recente literatuurlijst van 40 artikelen, waaronder 2 franse en één duits,

besluit dit gespecialiseerde werkje, dat naar onze begrippen vrij prijzig is.

Dit boekje verschaft ook gegevens over de samenstelling van „cermets”, ceramic metals. De schrijver eindigt zijn lezing, gehouden 28 Juni 1955, met de mededeling dat hij bezig was te zoeken naar „transpiration cooled” schoepen voor gasturbines, die bestand zijn tegen hoge temperaturen, en bekleed zijn met poreuze door lucht gekoelde cermet.

F. M. G. Cochius.

541(75)

Kurzes Lehrbuch der physikalischen Chemie, H. Ullrich, weil. Professor für physikalische Chemie an der Technischen Hochschule Karlsruhe, neu bearbeitet von W. Jost, o. Professor für physikalische Chemie und Direktor des Instituts für physikalische Chemie an der Universität Göttingen, 8. ergänzte Auflage. Verlag von Dr. Dietrich Steinkopff, Darmstadt, 1955, XVI + 349 pp., 103 fig., 61 tab., 15 × 23 cm, geb. DM 18.—.

De 6e en 7e druk van dit leerboek, besproken in het Chem. Weekblad 51, 41 (1955), was na ruim een jaar uitverkocht. Meer behoeft eigenlijk niet gezegd te worden. De 8e druk is in wezen gelijk aan de vorige en eveneens bestemd voor diegenen, die fysische chemie als hulpwetenschap beoefenen en die zich de grondslagen van deze tak van de scheikunde eigen willen maken.

Door het gebruik van veel kleine letters en kleine figuren is een compact boek ontstaan, waarin, uiteraard summier, veel op voortreffelijke wijze wordt behandeld. Sterk ligt hierbij de klemtoon op de fysica met de traditionele behandeling van de thermodynamica. Na hoofdstukken over de eigenschappen van gassen, vloeistoffen en vaste stoffen, over evenwichten, elektrochemie en kinetica, voorzien van enige vraagstukken, behandelt de auteur ook het interessante gebied van de opbouw van de materie (65 pp.).

In deze druk zijn opgenomen korte biografische aantekeningen en verklaringen van enige vakuitdrukkingen. Gebruikelijke registers met namen van schrijvers en onderwerpen besluiten het boek.

J. J. A. Blekkingh.

Personalia

Op maandag 22 oktober a.s. zal de rector magnificus van de Vrije Universiteit te Amsterdam in de Woestduinkerk te Amsterdam met een rede de Stichting van deze universiteit, nu 76 jaar geleden, herdenken.

* * *

Drs. G. W. F. H. Borst Pauwels te Leiden is sinds 28 september 1956 scheikundige bij het Laboratorium voor Bemsingsonderzoek te Wageningen.

* * *

Drs. J. W. Copius Peereboom te Amsterdam is thans scheikundige bij de N.V. Chemische Fabriek „Naarden” te Naarden.

* * *

Prof. Dr. G. E. van Gils vroeger te Voorburg is thans scheikundige bij de General Tire and Rubber Company te Akron, Ohio.

* * *

Dr. O. J. Matray vroeger te Leiden is thans research chemicus bij E. I. du Pont de Nemours, Experimental Station te Wilmington, U.S.A.

* * *

Dr. C. A. F. Tuijnman, vroeger te Leiden is sinds 1 september 1956 werkzaam als scheikundige bij het Centraal Laboratorium der Staatsmijnen te Geleen.

Bij de N.V. De Bataafsche Petroleum Maatschappij, Hoofdkantoor te 's-Gravenhage, zijn in het tijdvak 2 september-2 oktober 1956 in dienst getreden de heren Ir. R. A. Løth en Ir. P. B. Meijer.

* * *

De promotie van de heer P. Cossee, waarvan in het vorige blad werd melding gemaakt, geschiedde met lof.

* * *

Aan de Universiteit te Utrecht is bevorderd tot doctor in de wis- en natuurkunde, op proefschrift „Onderzoekingen over het auxine-vraagstuk”, de heer F. C. G. van de Veerdonk, geboren te Berlicum (N.B.).

* * *

Aan de Technische Hogeschool te Delft is met lof geslaagd voor het ingenieursexamen voor scheikundig ingenieur de heer J. H. Palm.

* * *

Aan de Universiteit te Leiden is geslaagd voor het candidaatsexamen wis- en natuurkunde, letter f, mejuffrouw M. G. Th. Willems; idem, letter l, de heer J. J. Kruyt.

* * *

Aan de Universiteit van Amsterdam is geslaagd voor het doctoraal-examen wis- en natuurkunde, hoofdvak scheikunde, de heer J. B. van der Schoot; idem, voor het candidaatsexamen wis- en natuurkunde letter f, de heer P. van Eerde.

Verenigingsnieuws

Mededelingen van het Secretariaat

('s-Gravenhage, Lange Voorhout 5, tel. 110744, postrekening 7680).

Nieuw lid.

Het in het Chemisch Weekblad van 18 augustus 1956 onder 284 voorgestelde lid, is thans aangenomen als gewoon lid van de Koninklijke Nederlandse Chemische Vereniging.

Adreswijzigingen, enz. aan te brengen in de ledenlijst 1956.

- Blz. 54: Bosch (Drs. D. van den), Nijmegen, Pater Brugmanstraat 66.
„ 86: Feikema (Drs. Y. D.), Steenwijkerwold, post Havelte, Officiershotel.
„ 91: Gils (Prof. Dr. G. E. van), Cuyahoga Falls, Ohio, U.S.A., 217 Johnson Avenue.
„ 96: Haak (W. F.), chem. cand., Amsterdam-C., Groenburgwal 73 III.
„ A69: Hamilton-Sesseler (Mevr. Dra. W. M.), Accra, Gold Coast, P.O. Box 525.
„ A72: Heerspink (W.), chem. cand., Winschoten, Eikenlaan 16.
„ A87: Keppler (Drs. J. G.), Vlaardingen, van Hogendorpstraat 24.
„ A91: Koningsveld (Ir. R.), Sittard, Odastraat 94.
„ 105: Matray (Dr. O. J.), Wilmington, Delaware, U.S.A., 1302 Prospect Drive.
„ 108: Meijers (Drs. C. J.), Amsterdam-Z., Hacquartstraat 8.
„ 114: Oelderik (Ir. J. M.), Delft, Julianalaan 2.
„ 117: Panneman (Drs. H. J.), Groningen, N. Ebbingestraat 1 K.
„ „ : Pauwels (Drs. G. W. F. H. Borst), Wageningen, Dr. Niemeijerstraat 2.
„ 118: Peereboom (Drs. J. W. Copius), Amsterdam-O., J. v. Waalsstraat 78 II.
„ 119: Platteeuw (Dr. Ir. J. C.), Badhoevedorp, Fazantstr. 21.
„ 127: Roukema (P. A.), chem. stud., Amsterdam-W., Palamedesstraat 6.
„ 140: Steuns (Ir. C. H.), Leeuwarden, Valeriusstraat 2 c.
„ 144: Thung Po Djin, pharm. stud., Amsterdam, B. Tous-saintstraat 33 bv.
„ 146: Tuijnman (Dr. C. A. F.), Geleen, Mauritslaan 112.
„ 152: Visser (Ir. H.), Groningen, R. van Rijnstraat 80.

Secities

Nederlandse Vereniging voor Klinische Chemie.

Symposium over „Problemen bij de enzymatische bepalingen”, 27 oktober. Utrecht.

Op zaterdag 27 oktober 1956 zal in de collegezaal voor Physiologie en Physiologische Chemie, Vondellaan 24 te Utrecht (bereikbaar met de bussen 5 en 6) een Symposium over de Problemen bij de enzymatische bepalingen worden gehouden.

Sprekers zijn o.m.: Prof. Hinsberg (Düsseldorf) en Dr. Overbeek (Oss). Het programma volgt zo spoedig mogelijk.

Gemeenschappelijke lunch à f 1.50 excl. in Café-Restaurant „De Poort”, Tolsteegbarrière 2, Utrecht.

Hun die hieraan wensen deel te nemen wordt verzocht zich, gaarne spoedig, bij de secretaris op te geven.

De Secretaris, Ir. O. Meulemans.

Nederlandse Vereniging voor Biochemie

(Sectie van de Koninklijke Nederlandse Chemische Vereniging).

Symposium over Oxidatieve Fosforylering

2 November 1956, Utrecht.

Op vrijdag 2 november zal in het Jaarbeurs-restaurant te Utrecht bovengenoemd symposium worden gehouden.

Programma

- 10.30 h: Prof. Dr. E. C. Slater, (Gem. Universiteit, Amsterdam): Introductory lecture.
11.30 h: Prof. Dr. C. Martius, (Eid. Techn. Hochschule, Zürich): Fettlösliche Vitamine und oxydative Phosphorylierung.
12.30 h: Lunch.

14.00 h: Dr. P. Emmelot, (Antoni van Leeuwenhoekhuis, Amsterdam): Observations on the biochemical integrity of tumour mitochondria.

14.45 h: Dr. D. W. van Bekkum, (Med. Biol. Lab. R.V.O.-T.N.O., Rijswijk): Oxidative phosphorylation in irradiated tissues.

15.30 h: Dr. F. A. Holton, (Exp. Radiopathology Research Units, London): Spectrophotometric evidence bearing upon the phenomenon of oxidative phosphorylation.

De waarnemend secretaris:

Prof. W. Berends.

Nederlandse Vereniging voor Fotografie. Fotochemie en Fotofysica.

Excursie, 23 oktober 1956.

Op dinsdag 23 oktober 1956 vindt een excursie plaats naar de Gevaert-fabrieken te Antwerpen. Het programma is als volgt:

9.50 h: Aankomst Antwerpen Oost. Van het station tram 18 naar de Belgiëlei, daarna tram 15 tot Gevaert (Deurnestraat).

10.30 h: Voordracht Dr. Cassiers: Diffusieprocédés.

11.30 h: Voordracht Dr. Lambeir: Reproduceren van beelden langs elektrostatistische en magnetische weg.

12.30 h: Lunch, aangeboden door de firma Gevaert.

14.30 h: Bezoek aan de fabriek.

17.30 h: Einde van bezoek.

Bovengenoemde (D-)trein vertrekt uit Amsterdam om 7.10 h, uit Rotterdam om 8.20 h en uit Roosendaal om 9.15 h. Aansluitende treinen vertrekken uit Utrecht om 7.07 h, uit Den Bosch om 7.55 h en uit Arnhem om 6.41 h.

Voor deelneming geve men zich zo spoedig mogelijk op bij het secretariaat Bijlhouwerstraat 6, Utrecht.

Overdrukken N.T.v.N.

Van de voordrachten, gehouden op het symposium „Het „fotograferen” met röntgenstralen en geladen deeltjes” op 4 februari 1955 te Utrecht kunnen overdrukken besteld worden tegen de volgende prijzen:

R. Frieser: Weergave van kleine details in fotografische emulsies	f 0.15
L. F. Lamerton: Beperkende factoren in de autoradiografie	f 0.20
W. J. Oosterkamp e.a.: Het fotograferen met röntgenstralen	f 0.40
J. B. le Poole: Elektronenmicrografie	f 0.15
J. L. van Soest: Signaal-ruis-verhouding en informatie	f 0.20
Volledig verslag	f 1.—

Programma-prognose.

De in de vorige mededelingen vermelde vergadering, die zou worden gehouden in samenwerking met de Kring Eindhoven van de NNV over een actueel onderwerp uit de fotografie is voorlopig vastgesteld op eind januari 1957.

Chemische Kringen

Groningse Chemische Kring. Op vrijdag 26 oktober, des avonds 8 uur, zal in de grote collegezaal van het Chemisch Laboratorium, Bloemsingel 10, Prof. Dr. N. J. Trappeniers spreken over *Kernmagnetische resonantie als nieuw spectroscopisch hulpmiddel in de chemie.*

In een homogeen en constant magneetveld kunnen magnetische atoomkernen, onder bepaalde voorwaarden, radiofrequente energie absorberen. De sinds 1946 ontwikkelde techniek van kernmagnetische resonantie laat toe de energieabsorptie in de vorm van een resonantiespectrum vast te leggen. Voor de chemicus biedt deze nieuwe ontwikkeling der spectroscopie twee interessante mogelijkheden van onderzoek:

1e. Structuur en breedte der resonantielijnen van vaste stoffen, geregistreerd met een N.M.R. spectrometer van laag oplossend vermogen, leveren gegevens o.a. omtrent bewegingsvrijheid van molekulen en problemen van chemische structuur in het kristal.

2e. Het diamagnetisme der elektronenwolk veroorzaakt z.g. „chemical shift” der resonantie. Dientengevolge vertoont de resonantielijnen van molekulen met een aantal identieke maar niet equivalente kernen, in de vloeistoffase, een fijnstructuur die met een N.M.R. spectrometer van hoog oplossend vermogen kan worden bestudeerd.

De interpretatie van dergelijke „chemische spectra” vormt een nieuw hulpmiddel bij de studie van moleculaire structuren en vindt ook praktische toepassing op het gebied der analytische chemie.

* * *

Haarlemse Chemische Kring. Vergadering op woensdag 24 oktober te 20.00 uur in het Kennemer Lyceum te Overveen.

Dr. D. J. Gerritsen van de Kon. Nederlandsche Zoutindustrie zal spreken over *Voorwaarden voor rendabel research- en ontwikkelingswerk in middelgrote en kleine chemische bedrijven.*

Mededelingen van verwante verenigingen

Bond voor Materialenkennis.

Vergadering 8 november 1956, Amsterdam.

De Kring Reologie van de Bond voor Materialenkennis (Nederlandse Reologische Vereniging) houdt op 8 november 1956 een vergadering in het Koninklijke/Shell Laboratorium, Badhuisweg 3 te Amsterdam, aanvang 10.30 h.

Het programma luidt als volgt:

10.30 h: Opening.

10.35 h: Dr. F. Schwarzl (Delft): Gedwongen trillingen van gelaagde materialen.

11.00 h: Discussie.

11.15 h: Dr. E. H. Boasson (Arnhem): Niet-reologische aspecten van een reologisch verschijnsel. - Het strekken van polyamide-draden.

11.45 h: Discussie.

12.00 h: Ir. C. van der Poel (Amsterdam): Asfalt-reologie voor de constructeur.

12.30 h: Discussie.
Koffiemaaltijd.

14.30 h: Dr. P. G. Meerman (Brunssum): Reologie bij schachtbouw ten behoeve van steenkolenmijnen.

15.00 h: Discussie.

Hierna bestaat gelegenheid reologische apparatuur op het Koninklijke/Shell Laboratorium te bezichtigen.

International Union of Crystallography.

Fourth General Assembly and International Congress,
10-17 juli 1957, Montreal, Canada.

De International Union of Crystallography heeft de uitnodiging van de National Research Council of Canada aangenomen om haar Vierde Algemene Bijeenkomst en Internationaal congres van 10 tot 17 juli 1957 in Canada te houden, gevolgd door twee symposia op 18 en 19 juli 1957. Op het congres zullen alle aspecten van de Kristallografische research ter sprake komen. De onderwerpen van de symposia zijn:

Physical Techniques of crystallographic interest
en
Electron diffraction.

De bijeenkomsten zullen in de stad Montreal worden gehouden. Naar nadere delen van de provincie Quebec en naar Ontario zullen excursies worden gemaakt.

Het Canadian National Committee on Crystallography zal optreden als plaatselijk comité van het congres. Dit comité heeft een brochure uitgegeven over de technische details van het programma en voor accommodatie.

Deze brochures zijn verkrijgbaar bij de Secretarissen van de Nationale Comité's van de bij de Union aangesloten landen. In Nederland zijn zij verkrijgbaar bij de Algemene Secretaris van de Union of Crystallography, Laboratorium voor Anorganische en Fysische Chemie, Bloemsingel 10, Groningen.

XVIème Congrès International de Chimie Pure et Appliquée.

18-24 Juli 1957, Parijs.

In het kader van bovengenoemd congres zal de zevende jaarlijkse bijeenkomst van de Société de Chimie Physique worden gehouden, die gewijd zal zijn aan:

Diffusion dans les liquides et dans les gels (Reactions et structures).

Voor nadere inlichtingen wende men zich tot de Algemene Secretaris, Prof. Emschwiller, Ecole Supérieure de Physique et de Chimie, 10 rue Vauquelin, Paris Ve.

Mededelingen van verschillende aard

4e Internationale congres voor centrale grafische speurwerkinstituten.

Juni 1957, München.

Begin juni 1957 zal in de omgeving van München het 4e Internationale congres voor centrale grafische speurwerkinstituten worden gehouden. Als onderwerp van bespreking is gekozen: „Drukkwaliteit”. Op dit congres zullen de methodes ter sprake komen die aangewend kunnen worden om objectief de kwaliteit van drukwerk te meten en in getallenwaarden vast te leggen.

Er zijn reeds toezeggingen binnengekomen over de meting van de kwaliteit van reproducties in raster en lijn.

Naast genoemd onderwerp zal op dit congres aandacht besteed worden aan de organisatorische problemen die zich voordoen bij de uitvoering van speurwerk in centrale laboratoria.

Als inleiders van dit doel van het congres zijn uitgenodigd Dr. Vogel (EMPA, St. Gallen, Zwitserland) en de heer J. F. Monroy, directeur van het Instituut voor Grafische Techniek, die zullen spreken over respectievelijk de uitwisseling van de speurwerkplannen en de organisatie van Instituten.

Vraag en Aanbod

Plaatsing geschiedt alleen voor leden der Kon. Ned. Chem. Vereniging.

Correspondentie wordt over deze rubriek niet gevoerd: de Redactie, Lange Voorhout 5, 's-Gravenhage, zendt alleen brieven door, *waarvoor men porto insluite.*

Ter overneming gevraagd:

2e plaatsing.

* Analytical Chemistry 1952, 1953, 1954 en 1955.

* R. F. Hunter, The electronic theory of chemistry. London 1934.

Sidgwick, The organic chemistry of nitrogen, new edition, rev. and rewritten by T. W. J. Taylor and W. Baker, Oxford, 1942.

Ter overneming aangeboden:

2e plaatsing.

* J. J. van Laer, Thermodynamik der einheitlichen Stoffe und binären Gemische, Groningen 1935.

* Kramers en Holst, Bouw der atomen 1930.

* Drucker, Kort begrip v. h. recht betr. d. industr. eigendom 1929.

Pauling en Wilson, Introduction to quantum mechanics 1935.

Graetz, Die Atomtheorie 1925.

van Harpen, De ontroming van latex 1944.

Terpstra, Leerboek d. geom. Kristallografie 1927.

v. Royen en de Vooys, Mechan. Technol. I/1A Metalen 1934; I/2 Hout 1922; II/3 Papier etc. 1921.

Rittershaus, Constr. en berekening v. Verbrandingsmotoren 1934.

Hofstede, Meewis, Rittershaus, Machineonderdelen 1940.

de Haas, Thermodynamica 1933.

Biltz u. Biltz, Ausf. quantit. Analysen 1930.

Miehe, Die Bakteriën u. i. Bedeutung 1931.

Küster/Thiel, Logarithmische Rechentaafelen f. Chemiker 1925.

Holleman/Wibaut, Leerb. d. organ. chemie 1927.

Moll en Burger, Leerb. d. natuurkunde I, 1926, II, 1927; III, 1928 en 1936.

Vrijdaghs, Inleid. t. d. radio-ontvangsttechniek 1934.

Went, Leerb. d. algem. plantkunde 1923.

Jaeger, Inl. tot de studie d. kristalkunde 1924.

Swierstra, Radioontvangst i. theorie en praktijk 1937.

v. Deventer, Grepen uit de historie der chemie 1924.

Eddington, Sterren en atomen 1928.

Hellingman, Grondslagen d. electriciteitsleer 1939.

Schogt, Beginselen d. theoor. mechanica 1926.

Cohen, Physikalisch-chemische Metamorphose 1927.

Ulich, Chemische Thermodynamik 1930.

de Boer, Elektronen Emission u. Adsorptionserch. 1937.

Bijvoet/Kolkmeier, Röntgenanalyse v. kristallen 1938.

* Recueil 73, no. 7 t/m 12 (1954).
* Pharm. Weekblad 1937 t/m 1947 geb.; 1948 t/m 1950 los, 1951 t/m no. 34.

Chem. Weekblad 1942, 1943, 1946 en 1947, geb.; 1949, 1950 los; 1945 (— index), 1951 incompleet.

- Recueil, 1943 t/m 1951 compl.
 * Chem. Weekblad 1915 t/m 1937 geb.; 1939 t/m 1947, los; 1948 no. 1 t/m 21 los.
 * J. A. Veraart, Schema Nederlands Arbeidsrecht 1951.
 W. J. Vollewens, Repetitielictaat differentiaal-verg. 1947.
 W. F. Brandsma, Kennis der metalen dl. I 1952.
 G. L. de Haas-Lorentz, De beide hoofdwetten der thermodynamica 1946.
 I. M. Kolthoff & E. B. Sandell, Textb. o. quant. inorg. analysis 1948.
 A. F. Holleman-J. P. Wibaut, Leerb. d. org. chemie 1952.
 J. P. Wibaut-van Gastel, Practicum d. org. chemie 1950.

Aangeboden betrekkingen

Zie de advertenties in no. 41.

Sollicitanten worden opgeroepen voor de functie van directeur-scheikundige van de Keuringsdienst van Waren voor het keuringsgebied 's-Hertogenbosch. (Dr., Drs. scheik., scheik. Ir. of ap.).

Gedeputeerde Staten van Friesland roepen sollicitanten op naar de functie van directeur van de Keuringsdienst van Waren voor het keuringsgebied Friesland per 1 januari 1957.

Gevraagde betrekkingen

- 901: Chemisch ingenieur met 12 jaar ervaring in bedrijfsleiding, procesontwikkeling en marktonderzoek, momenteel werkzaam bij een semi-overheidsinstelling, wenst naar de industrie terug te keren.
 902. Scheikundig ingenieur, Dr. technische wetenschap, omgeving 's-Gravenhage, zoekt productief werk voor 1 à 2 dagen per week.
 903. Dr. Ing. chem., 37 jaar, met ervaring in Nederland, Oosten en Midden-Oosten in bedrijfsleiding, projecteren, opbouwen en reorganiseren van fabrieken zoekt werkkring binnen- of buitenland.
 904: Dr. chemie, 49 jaar, werkzaam op het gebied van organisch synthetische research, wenst verandering van positie.
 908. Technoloog zag zich gaarne belast met vertaalwerk uit het Engels, Frans, Spaans en Duits en in het Engels en Duits.
 907. Dr. chemie, met jarenlange ervaring op het gebied van verf en kunstharsen, wenst verandering van positie.

Correspondentie

D. B. Centen's Uitgevers-Maatschappij N.V., Amsterdam verzocht ons mede te delen, dat in de advertenties op blz. A 473 en A 485 over de toen juist verschenen 4de druk van „Kwalitatieve Chemische Analyse” door Prof. Dr. Ir. C. J. van Nieuwenburg en Ir. J. W. L. van Ligten, zeer tot haar spijt boven de aangehaalde recensies de volgende zin is uitgevallen:

„Enige beoordelingen van de 3e druk.”

Verbetering

In het op blz. 758 en 759 afgedrukte korte verslag van het afscheid van Prof. Dr. Jan Smit zijn enkele namen verwisseld. Dr. Ch. Mendes de Leon sprak nl. als voorzitter van het in Maastricht te houden Natuur- en Geneeskundig Congres en Dr. Dekking als voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Microbiologie.

Agenda van vergaderingen

- 16-23 Okt.: Internationaal symposium over enzymen-chemie (Tokyo en Kyoto). Zie Chem. Weekblad pg. 659.
 21-26 Okt.: Deut. Gesellschaft f. Fettwissenschaft (Hamburg). Zie Chemisch Weekblad pg. 727.
 20 Okt.: Tiende Amsterdamse Universiteitsdag (Amsterdam): Zie Chemisch Weekblad pg. 691.
 20 Okt.: Raad van Overleg van de K.N.C.V. (Utrecht, Hotel Terminus). Zie Chem. Weekblad pg. 721.
 23 Okt.: Vereniging voor Fotografie, Fotochemie en Foto-physica. Excursie naar Antwerpen. Zie Chem. Weekblad pg. 747 en 774.
 24 Okt.: Haarlemse Chemische Kring (Overveen): Voorwaarden voor rendabel research- en ontwikkelingswerk in middelgrote en kleine chemische bedrijven. Zie Chem. Weekblad pg. 775.
 26 Okt.: Groningse Chemische Kring (Groningen): Prof. Dr. N. J. Trappeniers, Kernmagnetische resonantie als nieuw spectroscopisch hulpmiddel in de chemie. Zie Chemische Weekblad pg. 774.
 27 Okt.: Ned. Ver. voor Klinische Chemie (Utrecht). Symposium over Problemen bij de enzymatische bepalingen. Zie Chem. Weekblad pg. 774.
 27 en 28 Okt.: Genootschap voor Geschiedenis der Geneeskunde, Wiskunde en Natuurwetenschappen (Rotterdam). Najaarsvergadering. Men zie het programma in Chem. Weekblad pg. 762.
 30 Okt.: Bossche Chemische Kring ('s-Hertogenbosch): Prof. Dr. Ir. P. M. Heertjes, Nitrates met mengsels van HNO₃ en SO₃. Zie Chem. Weekblad pg. 761.
 1 Nov.: Historische Commissie (Amsterdam). Symposium over een aantal onderwerpen uit de geschiedenis der scheikunde. Zie het programma in Chem. Weekblad pg. 761.
 2 Nov.: Nederlandse Natuurkundige Vereniging (Amsterdam). Symposium Nieuwe ontwikkelingen in de Fysische Optica. Zie het programma en de korte inhoud der voordrachten in Chem. Weekblad pg. 761.
 2 Nov.: Ned. Vereniging voor Biochemie (Utrecht). Symposium Oxidatieve fosforylering. Zie het programma in Chem. Weekblad pg. 774.
 8 Nov.: Bond voor Materialenkennis. Kring Reologie (Amsterdam). Zie het programma in Chem. Weekblad pg. 775.

Voor agenda's van belangrijke internationale bijeenkomsten zie blz. 117-120, 164 en 631-632.

INHOUD

	Bladz.		Bladz.
Dr. W. P. Jorissen 60 jaar doctor.	765	Boekbesprekingen.	772
Verhandelingen, Overzichten, Verslagen.	766	Personalia.	773
Verslag van de 116e Algemene Vergadering van de Koninklijke Nederlandse Chemische Vereniging gehouden te Eindhoven op 17, 18 en 19 juli 1956.		Verenigingsnieuws.	774
Drs. W. F. Bon, Enige opmerkingen naar aanleiding van het artikel in het Chemisch Weekblad 52, 335 (1956) „Het opsporen van fenolaldehyde harsen in schilderijen”.		Mededelingen van het Secretariaat. — Secties. — Chemische Kringen.	
Dr. M. Verzele, Naschrift.		Mededelingen van verwante verenigingen.	775
Uit Wetenschap en Techniek.	772	Mededelingen van verschillende aard.	775
Grafische techniek: De mededelingenbladen van het I.G.T.		Vraag en Aanbod.	775
		Aangeboden betrekkingen.	776
		Gevraagde betrekkingen.	776
		Correspondentie.	776
		Verbetering.	776
		Agenda van Vergaderingen.	776